

sådana trakter, der ortintresset icke kunde visa tillräcklig både vilja och förmåga af uppoffring för sina samfärdselsbehof.

På grund häraf får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen, i ungefärlig öfverensstämmelse med sina åren 1871 och 1876 fattade beslut, måtte till låneunderstöd åt enskilda jernvägsanläggningar bevilja och till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett extra anslag af fem millioner kronor, att utgå under fem år med en million under hvartdera af åren 1882 till och med 1886, å hvilket anslag Kongl. Maj:t må ega att när som helst anvisa understödsbelopp att utgå med högst den här ofvan för hvarje år föreslagna summa, samt i enlighet med de i Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 78 af år 1876 bestämda vilkor; dock med den förändring, att låneunderstödet till hvarje enskild jernvägsanläggning må utgöra *högst* hälften af anläggningskostnaden enligt fastställt kostnadsförslag.

Om remiss anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Sigge Ljunggren.

N:o 162.

Af Herr Aug. Wengberg: Angående anvisande af anslag för utvidgande af treklassiga elementarläroverket i Trelleborg.

Sedan stadsfullmäktige i Trelleborg, uti särskilda tid efter annan gjorda underdåniga ansökningar, hemställt att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen aflåta

proposition om anslående af nödiga medel i och för utvidgande af det i nämnda stad varande allmänna läroverk från treklassigt till femklassigt; deruti ej mindre andra invånare i Trelleborg, än äfven invånare uti en stor del af deromkring liggande landtförsamlingar, i afgifven underdånig böneskrift, sig förenat, men dessa hemställningar hittills icke lyckats tillvinna sig nådigt afseende; så, enär, enligt hvad man erfarit, detta härrört endast eller hufvudsakligen af de skäl, hvilka under senare tiden i allmänhet föranlett att fordran på anslag utaf Riksdagen af Kongl. Maj:t ansetts böra så mycket som möjligt inskränkas, samt då behovet af omförmälda åtgärds vidtagande icke blifvit mindre, utan fast hellre ökats, har jag, såsom representant jemväl för staden Trelleborg, ansett mig kunna och böra till Riksdagens behjertande hänskjuta denna fråga.

De omständigheter och förhållanden, hvilka hafva blifvit till stöd för fordran på omförmälda skolas ombildning till femklassigt läroverk anförda och som jag tillåter mig åberopa, äro i korthet följande, nemligen:

att staden Trelleborgs invånareantal under senare åren varit i ständigt ökad tillväxt, ett förhållande, som kan antagas komma att i än högre grad ega rum hädanefter, sedan staden genom hamnanläggning och jernvägsförbindelse erhållit utvidgade kommunikationer och tillfälle till större affärsverksamhet;

att staden är belägen i provinsens folkrikaste trakt, hvars invånare mycket begagna det tillfälle, stadens läroverk erbjuder, till erhållande af undervisning åt deras söner;

att, till följd af sistnämnda omständighet, lärjungarnes antal derstädes år efter år ökats och tvifvelsutan redan skulle stigit till öfver hundratalet, derest icke, såsom nu är fallet, undervisningen i skolan vore inskränkt till det mått, som i endast tre klasser meddelas;

att berörda ogynsamma förhållande har den menliga påföljd, att, då endast ett ringa antal föräldrar äro i tillfälle bekosta sina söners underhåll vid annat läroverk, större delen af lärjungarne måste vid tolf eller tretton års ålder afbryta sina skolstudier, efter att hafva inhemtat den för tredje klassen fastställda obetydliga kurs, af hvilken de för framtiden hafva föga gagn, när de vilja egna sig åt praktiska värf;

att, fördenskull och då i Trelleborg samt bland befolkningen i dess omnejd endast få ynglingar gå den så kallade lärda vägen, det är af behovet högligen påkalladt att staden får ett sådant läroverk, i hvilket kan inhemtas ett för erhållande af inträde vid de tekniska skolorna, handels- och landbruksinstituten samt navigationsskolorna tillräckligt kunskapsmått;

att — då, enligt hvad senast afgifna årsberättelser öfver karolinska katedralskolans i Lund och högre elementarläroverkets i Malmö verksamhet

gifva vid handen, dessa läroverk besväras af en tillströmning af lärjungar, så stark, att den i allmänhet torde kunna anses hinderlig för en väl ordnad undervisning, såväl som för vederbörlig tillsyn öfver och sammanhållning af en skolas alla element, i ty att nemligen lärjungarnes antal i Lunds skola utgjort 1877 års hösttermin 490, 1878 års hösttermin 516, 1879 års hösttermin 572 och 1880 års hösttermin öfver 600, samt i Malmö skola å samma tider respektive 345, 396, 462 och öfver 500, af hvilka lärjungeantal, såsom naturlig följd deraf att det numera, för att vinna inträde på nästan hvarje lefnadsbana för praktisk verksamhet, exempelvis vid jernvägarna och postverket, å apotek, vid handeln m. m., erfordras att hafva genomgått fem klasser af ett elementarläroverk, största delen kommit på fjerde och femte klasserna, så att t. ex. år 1878 på fjerde klassen i Lunds skola kommit 89 lärjungar och på femte klassen derstädes 69, samt år 1879 på fjerde klassen i Malmö skola kommit 67 och på femte klassen derstädes 44 lärjungar, hvilket föranledt att dessa klasser då måst splittras i stundom ända till fyra afdelningar — högligen är af nöden att afledare skaffas för denna, man må väl säga, oroande öfverbefolkning utaf nämnda läroverk;

att ett femklassigt läroverk i Trelleborg, hvilken stad med omkringliggande folkrika nejd nu lemnar ett icke obetydligt bidrag till öfverbefolkningen i nyssnämnda två skolor och särskildt i deras fjerde och femte klasser, skulle tjena såsom en afledare af nämnda slag, alldenstund icke allenast största antalet af de ynglingar från nämnda ort, om icke alla, hvilka eftersträfvat femte klassens kunskapsmått och, för att vinna detta, nu måste besöka endera af skolorna i Lund eller Malmö, såsom de närmast befintliga, helt visst skulle med begärlighet omfatta tillfället att kunna nå samma mål i sin hemort, utan äfven de många, hvilkas föräldrar och målsmän nu föredraga att genast från början sända sina barn och myndlingar dit, för att dessa må kunna vid ett och samma läroverk oafbrutet genom alla fem klasserna fortsätta sin lärokurs, framför att, efter genomgångna tre klasser, nödgas låta dem öfvergå till annan skola, skulle till befordrande af antyddad ändamål vara behjelpiga;

att sålunda en utvidgning af ifrågavarande skola till femklassigt läroverk, jemte det den tjenade till minskning i lärjungeantalet vid läroverken i Lund och Malmö, och dymedelst, i sin mån, bidrage till lättnad vid dessa skolors skötande, också skulle, utom vinnande af det närmast afsedda syftet, att nemligen åt Trelleborg bereda ett läroverk, som bättre motsvarade billiga anspråk på tillräckliga lärokurser, medföra för staden och orten den fördel, att alla de, hvilka, såsom förut blifvit antydt, för medellöshet icke kunna sända sina söner till aflägsnare läroverk för fortsättande af den studiekurs, de i Trelleborgs skola nu kunna genomgått, och derföre nödgas låta dem här

afbryta sina studier, skulle sättas i tillfälle att vinna det högre kunskapsmätt, de vid nuvarande förhållanden måste försaka;

att den kostnad, statsverket i och för denna sak får vidkännas, sannolikt skall i någon mån komma att motsvaras af minskning i utgifterna för anställande af extra lärare vid skolorna i Lund och Malmö;

att Trelleborgs kommun, i ändamål att kunna komma i åtnjutande af den för såväl staden som kringliggande ort vigtiga fördelen af ett läroverk med mera omfattande lärokurs, med ganska stor uppoffring låtit uppföra ett rymligt skolhus, tillräckligt stort för ett femklassigt läroverk och försedt med dertill passande lokaler; och

att bland fackmän den åsigt alltmera gör sig gällande, att de treklassiga elementarläroverken af hvarjehanda skäl icke förmå motsvara det ändamål, som med dem åsyftats, och att de derföre böra, ju förr desto hellre, lemna plats för femklassiga sådana.

Hvad sålunda blifvit anfördt och åberopadt torde kunna anses innefatta tillräckligt talande skäl för vidtagande af den ifrågasatta åtgärden; och får jag derföre vördsammast föreslå,

att Riksdagen ville för utvidgande af staden Trelleborgs treklassiga elementarläroverk till femklassigt lemna ett årligt anslag af 5,600 kronor, deraf till löneförhöjning åt rektor 500 kronor, till löner åt tre nya kolleger 4,500 kronor, och till förhöjning i öfningslärares arfvoden 600 kronor, med vilkor att staden åt skolan upplåter nödiga hus.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Aug. Wengberg.